

Naomi Shihab Nye: Burning the Old Year / Palenie Starego Roku (tł. Ela Binswanger)

Naomi Shihab Nye: Palenie Starego Roku

Świstki zwijają się w sobie w ciągu sekund.
Karteluski przyjaciół przywiązywane do klamki,
przezroczysty szkarłatny papier,
skwierczą jak skrzydła ćmy,
łączą się z powietrzem.

Tak wiele z każdego roku jest łatwopalne,
listy warzyw, niewydarzone wiersze.
Pomarańczowy wirujący płomień dni,
tak niewiele jest kamieniem.

Tam, gdzie coś było i nagle tego nie ma,
nieobecność krzyczy, baluje, robi się miejsce.
Zaczynam od nowa od najmniejszych liczb.

Szybki taniec, tasowanie strat i ans,
tylko rzeczy, których nie zrobiłam,
trzeszczą, gdy płomień dogasa.

(tł. Ela Binswanger)

*

Naomi Shihab Nye: Burning the Old Year

Letters swallow themselves in seconds.
Notes friends tied to the doorknob,
transparent scarlet paper,
sizzle like moth wings,
marry the air.

So much of any year is flammable,
lists of vegetables, partial poems.
Orange swirling flame of days,
so little is a stone.

Where there was something and suddenly isn't,
an absence shouts, celebrates, leaves a space.
I begin again with the smallest numbers.

Quick dance, shuffle of losses and leaves,
only the things I didn't do
crackle after the blazing dies.

*

Naomi Shihab Nye (po arabsku: نومي شهاب نعي) jest arabsko-amerykańską poetką, redaktorką, autorką piosenek i powieściopisarką. Urodziła się 12 marca 1952 jako córka Palestyńczyka i Amerykanki. Swoje pierwsze wiersze zaczęła pisać w wieku sześciu lat. W sumie opublikowała lub współtworzyła ponad 30 tomików poezji. Jej prace obejmują poezję, powieści, beletrystykę dla młodzieży, książki z obrazkami dla dzieci.

Jej ojciec, Aziz Shihab, był dziennikarzem, redaktorem i pisarzem, a matka, Miriam Allwardt Shihab, artystką i nauczycielką w szkole Montessori. Aziz Shihab dorastał w Palestynie. On i jego rodzina stali się uchodźcami 1948, kiedy powstawało państwo Izrael.

Dorastała początkowo w Ferguson, hrabstwie St. Louis w stanie Missouri. Jej matka studiowała pod okiem Philipa Gustona i Maxa Beckmanna na Uniwersytecie Waszyngtońskim w St. Louis. W 1966, kiedy Nye miała 14 lat, rodzina przeprowadziła się na Zachodni Brzeg, wówczas część Jordanii, gdy matka jej ojca zachorowała. Po niecałym roku, przed wybuchem wojny sześciodniowej w 1967, rodzina wyjechała do San Antonio w Teksasie.

Nye ukończyła liceum Roberta E. Lee, gdzie była redaktorką magazynu literackiego. Na Trinity University uzyskała tytuł licencjata z języka angielskiego i religii świata w 1974 i od tego czasu mieszka w San Antonio.

Po ukończeniu studiów Nye pracowała w szkołach w Texas Commission on the Arts. Nadal prowadziła warsztaty pisarskie, głównie dla dzieci. Obecnie uczy kreatywnego pisania na Texas State University.

Nye określa siebie jako "wędrującą poetkę" i mówi, że większość jej poezji jest inspirowana wspomnieniami z dzieciństwa i podróżami. Uważa San Antonio za swój obecny dom, "San Antonio wydaje się najbardziej domem, ponieważ mieszkam tu najdłużej. Ale wszędzie można poczuć się jak w domu w momencie rozpakowania, stworzenia małej przestrzeni, która wydaje się przyjemna".

San Antonio jest inspiracją dla wielu jej wierszy. Zarówno korzenie, jak i poczucie miejsca są głównymi tematami w jej twórczości. Jej wiersze są szczere i przystępne, często wykorzystujące zwykłe obrazy w zaskakujący sposób. Jej zdolność do wchodzenia w obce doświadczenia i opisywania ich od środka przypomina Elizabeth Bishop, podczas gdy jej prosty i bezpośredni "głos" jest podobny do głosu jej mentora Williama Stafforda.

Jej pierwszy zbiór wierszy, "Different Ways to Pray", badał temat podobieństw i różnic między kulturami, co miało stać się jednym z obszarów jej zainteresowań na całe życie. Jej inne książki obejmują zbiory poezji "19 Varieties of Gazelle: Poems of the Middle East", "Red Suitcase" i "Fuel"; zbiór esejów zatytułowany "Never in a Hurry"; powieść dla młodych dorosłych zatytułowana "Habibi" (autobiograficzna historia arabsko-amerykańskiego nastolatka, który przeprowadza się do Jerozolimy w latach 70.) oraz książka obrazkowa "Lullaby Raft", która jest również tytułem jednego z jej dwóch albumów muzycznych. Drugi nosi tytuł "Rutabaga-Roo"; oba były edycjami limitowanymi.

Pierwsze dwie książki Nye, "Tattooed Feet" (1977) i "Eye-to-Eye" (1978), są napisane wolnym wierszem i zawierają tematykę poszukiwań. Pierwsza pełnometrażowa kolekcja Nye, "Different Ways to Pray" (1980), bada różnice i wspólne doświadczenia kultur od Kalifornii po Teksas i od Ameryki Południowej po Meksyk.

"Hugging the Jukebox" (1982), zbiór wierszy, który zdobył nagrodę Voertman Poetry Prize, skupia się na związkach między różnymi narodami i na perspektywach osób w innych krajach. "Yellow Glove" (1986) przedstawia wiersze o bardziej tragicznych i smutnych tematach. Według Poetry Foundation, "Fuel" (1998) może być najbardziej uznanym tomem Nye i obejmuje różnorodne tematy, sceny i podejścia.

Nye redagowała wiele antologii wierszy, zarówno dla młodych, jak i starszych odbiorców. Jedną z najbardziej znanych jest "This Same Sky: A Collection of Poems from Around the World", która zawiera przetłumaczone dzieła 129 poetów z 68 różnych krajów.

Jej najnowsza antologia nosi tytuł "Is This Forever, Or What?: Poems & Paintings from Texas".

W czerwcu 2009 roku Nye została uznana za jedną z pierwszych bohaterek pokoju PeaceByPeace.com.

W październiku 2012 została laureatką nagrody NSK Neustadt Prize for Children's Literature 2013. Nagroda NSK jest nagrodą przyznawaną przez jury, sponsorowaną przez Uniwersytet Oklahomy i magazyn World Literature Today.

W swoim oświadczeniu nominacyjnym Ibtisam Barakat, jurorka, która stawiała na Nye w konkursie, napisała: „Rozgorączkowana ludzkość i głos Naomi mogą zmienić świat lub czyjś świat, zajmując stanowisko nie mniej piękne niż wykwintny wiersz”. Barakat pochwaliła jej pracę, mówiąc: "Poezja Naomi mistrzowsko łączy muzykę, obrazy, kolory, języki i spostrzeżenia w wiersze, które bolą jak brzeg poruszający się w przyływie i odpływie, oczekujący nadejścia znaczenia".

W 2019 Fundacja Poezji przyznała Nye tytuł Poety Laureata Młodych Ludzi na kadencję 2019-21. W ogłoszeniu fundacji scharakteryzowano styl pisania Nye jako taki, który "płynnie przechodzi między wiekami w sposób przystępny, ciepły i wyrafinowany nawet dla najmłodszych czytelników".

W 2023 roku otrzymała tytuł honorowy Vermont College of Fine Arts.

Chociaż nazywa siebie "wędrującą poetką", Nye odnosi się do San Antonio jako swojego domu i mieszka tam ze swoją rodziną. Mówi, że wizyta u babci w wiosce Sinjil na Zachodnim Brzegu była doświadczeniem zmieniającym życie. W 1978 wyszła za mąż za Michaela Nye, który początkowo pracował jako prawnik, a później zajmował się fotografią i pisał na tematy takie jak głód, ciąża nastolatek i choroby psychiczne. Mają jednego syna.

*

Naomi Shihab Nye, 2013, fot. Shevaun Williams